

סילבוס - תוכנית הוראה לקורס

שם הקורס: אפריקה: מראשית האנושות ועד ההשתלטות האירופית

אברהם פאוסט | המחלקה להיסטוריה כללית
Africa: from the Stone Age to the European Take-Over | 18-3013

שיעור	סוג הקורס:
2	היקף נ"ז:
תשפ"ז	שנת לימודים:
	סמסטר:
	יום ושעה
	שעת קבלה:
	מייל מרצה:
	קישור לאתר למדה:



תיאור הקורס ומטרות למידה

תקציר הקורס

הקורס יסקור את תולדותיה של אפריקה, משלהי תקופת האבן, דרך ראשית החקלאות, אימוץ הברזל, חדירת הנצרות והאיסלם, השפעות עידן הגילויים, ועד המאה העשרים והקולוניזציה האירופית.

מטרות/תוצרי הלמידה

ידע

1. הלומדים יכירו את ההיסטוריה של אפריקה, מראשית האנושות ועד הקולוניזציה האירופית.
2. הלומדים יבינו את התהליכים ההיסטוריים שעיצבו את תולדות היבשת
3. הלומדים יזהו את ההשפעות שהובילו להתפתחויות היסטוריות שונות בחלקים שונים של היבשת

מיומנויות

1. הלומדים ידעו להבחין בין התפתחויות מקומיות להשפעות זרות
2. הלומדים ירכשו מיומנות בהערכת מקורות היסטוריים



למידה פעילה - תכנון מהלך השיעורים:

ניתן לתכנן תהליך למידה פעיל לכל הקורס או לפרט עבור כל שיעור פעילות של למידה פעילה בטבלה הבאה:

מס' השיעור	נושא השיעור	למידה פעילה	קריאה/ צפיה נדרשת	הערכה תהליכית/מעצבת (להרחבה)
1	אפריקה: רקע ג"ג ותולדות המחקר		Connah 2016, ch. 1	
2	"בראשית": ראשית האנושות והמהפכה החקלאית באפריקה		Illife 2017, ch. 2; בלפר-כהן תשנ"ב	
3	הופעת הברזל והתפשטות החקלאות (הבנטו)		Illife 2017, ch.3	
4	אפריקה באלף הראשון לספירה		Philipson 2005, ch. 7	
5	הופעת הנצרות: אתיופיה וסודן	מכאן יחלו הסטודנטים בהצגת רפרטים	Connah 2016, chs. 2-5	
6	החוף הסוואהילי		Connah 2006, ch. 6	

7	עולם בפני עצמו: מדגסקר		Mitchell and Lane 2013, ch. 65 (by Radimilahy)
8	ממלכות מערב אפריקה והאיסלם		Illife 2017, ch. 4
9	זימבבואה הגדולה		Ndoro 1997
10	עידן הגילויים: גילוי אמריקה, והעבדות		Connah 2016, ch. 7
11	אפריקה והעולם הגלובלי החדש		Illife 2017, chs. 7-9
12	דרום אפריקה		צבר תשע"א, פרק ח'
13	צמיחת העניין האירופי, והמירוץ לאפריקה		צבר תשע"א, פרק ו'
14	הקולוניאליזם האירופי ותוצאותיו		חזן, השמשוני-יפה וקרן תשס"ב

*ייתכנו שינויים בסילבוס בהתאם לרקע של הסטודנטים, קצב ההתקדמות ואפקטיביות הלמידה. קריאת החובה (בדרך כלל כ-5 מאמרים או פרקים) תוגדר במהלך הקורס, בהתאם לרקע של הסטודנטים והתקדמות השיעורים.



ציון סופי

תיאור התוצר	משקל בציון הסופי
מבחן	70 % מהציון הסופי
השתתפות פעילה	15 % מהציון הסופי
הצגת רפרט (בהתאם למספר המשתתפים, ייתכן שהמטלה תוחלף במטלה אחרת)	15 % מהציון הסופי



דרישות הקורס

דרישות הקורס כוללות השתתפות פעילה בשיעורים, הצגת רפרט (לעיל), וכתיבת מבחן. נדרשת נוכחות: היעדרות מיותר משלש פגישות ללא אישור עלולה להוביל לשלילת הזכאות לקבלת ציון.



דרישות קדם

שם הקורס	מס' הקורס
אין	



ביבליוגרפיה: תכנים לקריאה, צפיה והאזנה (רצוי עדכני)

ארליך, ח', סלמון, ה', וקפלן, ס', 2003, *אתיופיה: נצרות, איסלם, יהדות*, תל אביב: האוניברסיטה הפתוחה. בלפר-כהן, א', תשנ"ב, *תולדות האדם הקדמון* (האוניברסיטה המשודרת), תל-אביב: משרד הביטחון.

- חזן, נ', השמשוני-יפה, נ', וקרן, א', 2002, צמיחת המדינות החדשות באפריקה: קולוניאליזם ודה-קולוניזציה באפריקה (יח' 2-3), תל אביב: האוניברסיטה הפתוחה.
- לבציון, נ', וגרשוני, י', 2003, צמיחת המדינות החדשות באפריקה: מבוא להיסטוריה של אפריקה (יח' 1), תל אביב: האוניברסיטה הפתוחה.
- לינדקוויסט, ס', תשע"ז, השמידו את כל הפראים! תל אביב: עם עובד.
- מורהד, א', תשמ"ג, הנילוס הלבן, תל-אביב: מערכות.
- מורהד, א', תשמ"ה, הנילוס הכחול, תל-אביב: מערכות.
- צבר, ג', תשע"א, בראשית היתה אפריקה, תל אביב: משרד הביטחון.
- Connah, G., 2004, *Forgotten Africa: An Introduction to its Archaeology*, London and New York: Routledge.
- Connah, G., 2016, *African Civilizations: An Archaeological Perspective* (third edition), Cambridge: Cambridge University Press.
- Eldredge, E.A., 2014, *The Creation of the Zulu Kingdom, 1815–1828: War, Shaka, and the Consolidation of Power*, Cambridge: Cambridge University Press.
- Hamilton, C. (ed.), 1995, *The Mfecane Aftermath: Reconstructive Debates in Southern African History*, Johannesburg: Witwatersrand University Press.
- Illiffe, J., 2017, *Africans: The History of a Continent*, Cambridge: Cambridge University Press.
- Insoll, T. 2003, *The Archaeology of Islam in Sub-Saharan Africa*, Cambridge: Cambridge University Press.
- Kusimba, C.M., 1999, *The Rise and Fall of Swahili States*, Walnut Creek: Altamira.
- Levtzion, N., and Pouwels, R.L. (eds.), 2000, *The History of Islam in Africa*, Athens: Ohio University Press.
- Lewis-Williams, D., and Challis, S., 2011, *Deciphering Ancient Minds: The Mystery of San Bushmen Rock Art*, London: Thames and Hudson.
- Mitchell, P., 2002, *The Archaeology of Southern Africa*, Cambridge: Cambridge University Press.
- Mitchell, P., and Lane, P.J. (eds.), 2013, *The Oxford Handbook of African Archaeology*, Oxford: Oxford University Press.
- Ndoro, W., 1997, Great Zimbabwe, *Scientific American* November 1997: 94-99.
- Pakenham, T., 1991, *The Scramble for Africa: 1876-1912*, New York: Random House.
- Parker, J., and Reid, R., 2013, *Oxford Handbook of Modern African History*, New York: Oxford University Press.
- Phillipson, D.W., 2005, *African Archaeology* (Third edition), Cambridge: Cambridge University Press.
- Pikirayi, I., 2001, *The Zimbabwe Culture: Origins and Decline of Southern Zambezi States*, Walnut Creek: AltaMira.
- Reader, J., 1998, *Africa: A Biography of a Continent*, New York: Alfred Knopf.
- Wesseling, H.L., 1996, *Divide and Rule: The Partition of Africa, 1880-1914*, Westport: Praeger.